

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ТА ПОЛІТИЧНИХ ІНСТИТУТІВ

DOI <https://doi.org/10.32837/app.v0i66.706>
УДК 342.1

В. В. Гайтан
orcid.org/0000-0002-6967-202X
кандидат політичних наук,
доцент кафедри міжнародних відносин та права
Одеського національного політехнічного університету

ТРАНСКОРДОННЕ СПІВРОБІТНИЦТВО В КОНТЕКСТІ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ: ПОЛІТИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Історичний розвиток місцевого самоврядування та втілення на законодавчому рівні принципів демократії та верховенства права призвели до нового розуміння процесів побудови територіально-адміністративного державного устрою. Надбання позитивних результатів зарубіжних країн із децентралізації влади та перебудови місцевого самоврядування, приєднання до міжнародно-правових документів поставили задачу перед українським законодавцем щодо втілення та реалізації нових підходів у територіальному управлінні та врядуванні нашої країни. Пошук шляхів співробітництва на міжнародному рівні та поліпшення комунікаційних процесів на національному рівні призвели до впровадження низки законодавчих актів з об'єднання територіальних громад та урядових програм з подальшим підписанням відповідних угод з міжнародного регіонального співробітництва. У контексті вказаного вище вивчення законодавчого забезпечення реалізації державних політичних цілей з розвитку місцевого самоврядування та регіонального співробітництва, виявлення шляхів їх удосконалення набувають особливої актуальності.

Питання правового регулювання місцевого самоврядування та регіонального співробітництва досліджувало чимало сучасних науковців. Так, О.В. Батанов, В.І. Борденюк, В.А. Григор'єв, І.В. Дробуш, А.В. Кунденко, І.В. Кравченко, В.С. Куйбіда, Л.С. Ладонько, П.М. Любченко, О.Ю. Лялюк, О.В. Михайловська, А.М. Онупрієнко, М.О. Петришина, С.Г. Серьогіна, Г.В. Чапала, Н.В. Філіпова та інші неодноразово звертали увагу у своїх наукових працях на проблеми державного управління та місцевого самоврядування, правове регулювання місцевого самоврядування, обґрунтування переваг проведення децентралізації влади в Україні.

Мета дослідження полягає у вивченні питання політико-правового регулювання транскордонного співробітництва в контексті децентралізації місцевого самоврядування.

Проведення аналізу переваг існуючих систем місцевого самоврядування та дотримання Україною проєвропейського політичного вектору стали причиною обрання континентальної моделі організації органів місцевого самоврядування в якості зразкової на сучасному етапі. За твердженням П. Гураль вказана модель характеризується такими ознаками:

- більш високим (порівняно з англо-американською моделлю) ступенем централізації, наявністю вертикальної підпорядкованості у деяких сферах і галузях;
- поєднанням місцевого самоврядування і прямого державного управління на місцях. Це виявляється у функціонуванні на одному територіальному рівні обраних громадою органів місцевого самоврядування та призначених центральною владою уповноважених представників, які здійснюють адміністративний нагляд за діяльністю органів місцевого самоврядування та виконують інші функції, які не підлягають децентралізації;

– повноваження місцевого самоврядування визначаються згідно з негативним принципом правового регулювання (органами місцевого самоврядування дозволяється робити все, що не заборонено законом) (Гураль, 2019, с. 31).

Таким чином, обрання шляху децентралізації влади є виправданим та обґрунтованим заходом на сучасному історичному етапі розвитку українського державотворення. Як вказують А. Сербіна, В. Козіна, М. Бризіцький «під децентралізацією розуміють реформи у трьох сферах: територіальній (реорганізація територіального устрою здебільшого через укрупнення адміністративно-територіальних одиниць), інституційній (передача повноважень і ресурсів) та процедурній (зміна адміністративних процедур, запровадження електронного урядування)» (Сербіна, Козіна, Бризіцький, 2019, с. 5).

З точки зору О. Ботанова «визнання та гарантування широкого переліку прав територіальних колективів у демократичних країнах створює умови для формування в них моделі так званої «муніципальної держави», а з іншого – розвинуте місцеве самоврядування вбачається як «пусковий інструмент» процесу євроінтеграції, транскордонного та міжконтинентального співробітництва» (Ботанова, 2016, с. 60). Як слушно зазначає Р. Бедрій, «беззаперечним є факт, що важливе значення для проведення успішних реформ на національному рівні мають міжнародні стандарти та принципи організації місцевого самоврядування» (Бедрій, 2019, с. 63).

До міжнародних актів з місцевого самоврядування відноситься Всесвітня Декларація місцевого самоврядування (25.09.1985) та Європейська Хартія місцевого самоврядування (15.10.1985), Додатковий протокол до Європейської Хартії місцевого самоврядування щодо права участі у справах місцевої влади та Європейська стратегія інновацій та доброго врядування на місцевому рівні, підготовлена Європейським Комітетом з питань місцевої та регіональної демократії (CDLR) Ради Європи (15.11.2009), Європейська декларація прав міст, прийнята на Постійній конференції місцевих і регіональних органів влади Ради Європи (18.03.1992), Хартія конгресу місцевих і регіональних влад Європи, ухвалена Комітетом міністрів (14.01.1994), Європейська Хартія міст (17-19 березня 1992), Європейська хартія міст, II Маніфест нової урбаністики, прийнятий Конгресом місцевих і регіональних влад (29.05.2008), Європейська стратегія інновацій та доброго врядування на місцевому рівні, затверджена Комітетом Міністрів Ради Європи на 15-й Європейській конференції міністрів (15-16.10.2007) тощо.

Аналізуючи законодавчі міжнародні акти з місцевого самоврядування, С. Штуарін вказує на те, що «європейські стандарти місцевого самоврядування можуть бути однозначно ідентифіковані в Європейській хартії місцевого самоврядування, проте є досить розмитим поняттям, яке потребує синтезу на основі відмінних систем і окремого практичного досвіду різних країн Європи» (Штуарін, 2008).

Крім зазначених нормативно-правових документів, було прийнято низку рекомендацій щодо розвитку та впорядкування місцевого самоврядування в Україні: Рекомендація щодо місцевої та регіональної демократії в Україні № 48 (1998), Рекомендація щодо стану місцевої та регіональної демократії в Україні № 102 (2001), Рекомендація щодо розвитку місцевої і регіональної демократії (самоврядування) в Україні № 348 (2013). Тому необхідно констатувати факт динамічного розвитку міжнародного законодавства у сфері місцевого та регіонального регулювання та значний вплив на українське законодавство, формування системи управління владою на місцях зарубіжної сталої моделі.

У вказаному контексті однією з основних цілей запровадження нової системи місцевого самоврядування залишається транскордонне співробітництво. В рамках діючих угод розвиток регіонального та транскордонного співробітництва підлягає фінансуванню з боку ЄС та українського уряду. Основним нормативним документом, який регулює вказані правовідносини, є «Рамкова Конвенція про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями» (ETS No106, Мадрид, 21.05.1980), у якій безпосередньо вказане законодавче визначення поняття «транскордонного співробітництва», яке означає будь-які спільні дії, спрямовані на поглиблення добросусідських відносин між територіальними общинами або властями, які знаходяться під юрисдикцією двох або кількох держав, укладення з цією метою будь-яких необхідних угод або досягнення домовленостей» (Європейська Рамкова Конвенція, 1980).

Також положеннями Конвенції закріплено коло суб'єктів, які можуть представляти сторони у відносинах із транскордонного співробітництва, типова угода, що може укладатися між сторонами, порядок реалізації прав та обов'язків сторін. З метою більшого з'ясування природи правовідносин між територіальними громадами та регіонами, порядку регулювання міжнародного транскордонного співробітництва 01.12.1998 був підписаний «Додатковий Протокол до Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями» (Додатковий протокол, 1998).

Одним із основних положень зазначеного вище документу стала можливість створення органу транскордонного співробітництва – «угода про транскордонне співробітництво, укладена територіальними общинами або властями, яка може передбачати створення органу транскордонного співробітництва, що може мати правосуб'єктність або не мати її. З урахуванням завдань, покладених на такий орган, та положень національного законодавства в угоді зазначається, суб'єктом якого права (державного чи приватного) він є у національних правових системах, до яких належать територіальні общини або власті, що укладають угоду».

Враховуючи, що для ефективного виконання своїх завдань територіальні общини або власті поглиблюють співробітництво не тільки із сусідніми властями інших держав (транскордонне співробітництво), але й із іноземними властями, які не є сусідами, але з якими існують спільні інтереси (міжтериторіальне співробітництво), а також що таке співробітництво здійснюється не тільки в рамках транскордонного співробітництва між органами та асоціаціями територіальних общин або властей, але й на двосторонньому рівні 05.05.1998 було підписано «Протокол № 2 до Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво міжтериторіальними общинами або властями» (Протокол № 2, 1998).

Згідно положень ст. 1 Протоколу № 2 «міжтериторіальне співробітництво» означає будь-яку спільну діяльність, спрямовану на започаткування відносин між територіальними общинами або властями двох або більше договірних сторін, крім відносин транскордонного співробітництва між сусідніми властями, включаючи укладання угод про співробітництво з територіальними общинами або властями інших держав (Протокол № 2, 1998).

Беручи до уваги Декларацію Третього саміту глав держав та урядів Ради Європи (16-17.05.2005) та прийнятий на Саміті План дій, який передбачає розвиток «транскордонного співробітництва в разі необхідності» 16.11.2009 був прийнятий Протокол № 3 до Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними громадами або властями стосовно Об'єднань євро регіонального співробітництва (далі – ОЕС) (Європейська рамкова конвенція, 2005), який Україна ратифікувала 16.05.2012.

У рамках Протоколу № 3 від 16.11.2009 було зафіксовано, що територіальні общини або власті й інші органи, а також відповідні зацікавлені держави-члени Ради Європи, усі юридичні особи, які створено з конкретною метою задоволення потреб, що становлять загальний інтерес, та які не займаються виробничою або комерційною діяльністю, можуть утворити орган транскордонного співробітництва у формі «об'єднання євро регіонального співробітництва» на території держав-членів Ради Європи, які є сторонами зазначеного Протоколу, відповідно до умов, передбачених ним. Метою ОЕС є заохочення, підтримка та розвиток в інтересах населення транскордонного та міжтериторіального співробітництва між його членами у сферах спільної компетенції та відповідно до повноважень, встановлених згідно з національним законодавством відповідних держав (Протокол № 3, 2009).

У рамках ратифікованих Європейських угод і Протоколів визначення прозахідного геополітичного курсу Україною як найбільш доцільного та привабливого паралельно поступово розвивалося й українське законодавство. Одним із перших фундаментальних правових актів з регулювання транскордонного співробітництва став Закон України «Про транскордонне співробітництво», згідно ст. 4 якого метою державної політики у сфері транскордонного співробітництва є створення сприятливих умов для ефективної та взаємовигідної співпраці суб'єктів та учасників транскордонного співробітництва України, підвищення соціально-економічного розвитку регіонів України та рівня життя населення. Транскордонне співробітництво в межах повноважень суб'єктів транскордонного співробітництва України може здійснюватися в економічній, соціальній, науково-технічній, культурно-освітній, екологічній та інших сферах, а також у питаннях надання взаємної допомоги у надзвичайних ситуаціях (Закон, 2004).

Серед інших важливих питань вказаний нормативно-правовий акт врегулював повноваження суб'єктів транскордонного співробітництва України, положення щодо угоди про транскордонне співробітництво, перелік органів транскордонного співробітництва, організаційно-правову форму, мету, завдання, діяльність об'єднання єврорегіонального співробітництва, утворення об'єднання єврорегіонального співробітництва на території України, участь суб'єктів транскордонного співробітництва в об'єднанні єврорегіонального співробітництва, яке утворюється на території держави-члена Ради Європи, матеріальне та фінансове забезпечення діяльності об'єднання єврорегіонального співробітництва, принципи та форми державної підтримки розвитку транскордонного співробітництва, фінансове забезпечення транскордонного співробітництва тощо.

Особливої уваги заслуговують і національні нормативно-правові акти. Одним із основоположних з них стала Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної програми розвитку транскордонного співробітництва на 2016-2020 роки» від 23.08.2016 № 554 (постанова, 2016). У ній серед основних проблем транскордонного співробітництва особливо виділені «недостатні темпи соціально-економічного розвитку прикордонних областей України та нерозвинутість інструментів підтримки його реалізації, ставлення до транскордонної кооперації з боку сусідніх держав, їх можливість і готовність реагувати на спільні виклики та проблеми, конфлікт на сході України, до повного розв'язання якого реалізація прикордонними регіонами проектів транскордонного співробітництва з Російською Федерацією є не можливою». Програмою також визначені пріоритети та основні завдання, очікувані результати, ефективність, обсяги та джерела фінансування тощо.

Процес подальшої легітимації децентралізації влади та транскордонного співробітництва і досі триває. Серед нормативно-правових документів, прийнятих останніми роками, особливої уваги заслуговують розпорядження Кабінету Міністрів України «Про розподіл обсягу субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію проектів транскордонного співробітництва у 2019 році» від 04.12.2019 № 1196-р (розпорядження, 2019), наказ Міністерства розвитку громад на території України «Про затвердження Порядку повідомлення та забезпечення функціонування реєстру угод про транскордонне співробітництво» від 18.11.2019 № 270 (наказ, 2019), наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України «Про затвердження Типової форми угоди про транскордонне співробітництво» від 24.06.2019 № 140 (Наказ, 2019) тощо.

На сучасному етапі українське суспільство, переживаючи черговий виток свого розвитку, знаходиться в подвійному тиску трансформаційних політико-правових процесів – національних і міжнародних. З одного боку, історичний досвід багаторічного формування системи управління та розподілу владних повноважень стикнувся з новими вимогами сьогодення та тягарем впровадження нової системи. З іншого боку, розуміння багатоаспектності проблеми перебудови влади в ракурсі створення демократичної держави вимагає виконання вимог важливих акторів міжнародних відносин. Переосмислення територіального устрою, об'єднання територіальних громад і вироблення програм зі співпраці на національному та міжнародному рівнях насамперед покликані стати поштовхом до соціально-культурного та економічного розвитку.

Недостатність вивчення процесів децентралізації та регіоналізації місцевого самоврядування, транскордонного співробітництва в світлі глобалізаційних процесів у сучасній політологічній та юридичній думці свідчать про актуальність і необхідність проведення додаткових досліджень обраної теми.

Література

Бедрій Р. Конституційні зміни щодо децентралізації влади в Україні в контексті імплементації положень європейської хартії місцевого самоврядування. *Міжнародні та європейські стандарти місцевого самоврядування: проблеми імплементації в Україні : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції* (20 грудня 2019 року, м. Львів) / за наук. ред. проф. М. Микієвича, проф. О. Сушинського, доц. Р. Бедрія. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2020. 300 с.

Гураль П. Французька модель місцевого самоврядування та її імплементація в Україні. *Міжнародні та європейські стандарти місцевого самоврядування: проблеми імплементації в Україні : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції* (20 грудня 2019 року, м. Львів) / за наук. ред. проф. М. Микієвича, проф. О. Сушинського, доц. Р. Бедрія. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2020. С. 31–37.

Додатковий протокол до Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями від 01.12.2008. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi> (дата звернення: 10.10.2020).

Європейська Рамкова Конвенція про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями (ETS No106) Мадрид, 21.05.1980. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi> (дата звернення: 10.10.2020).

Кравченко В.В. Принципи європейської хартії місцевого самоврядування та їх імплементація у законодавстві України в контексті реформи місцевого самоврядування. *Круглий стіл «Місцеве самоврядування: міжнародні стандарти та їх відображення в національному законодавстві»*. *Вісник АПСВТ*, 2016, №№ 3-4. С. 55-75.

Про затвердження Державної програми розвитку транскордонного співробітництва на 2016-2020 роки : Постанова Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2016 року № 554. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/554-2016-%D0%BF#Text> (дата звернення: 10.10.2020).

Про затвердження Порядку повідомлення та забезпечення функціонування реєстру угод про транскордонне співробітництво : Наказ Міністерства розвитку громад та територій України від 18.11.2019 № 270. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0019-20#Text> (дата звернення: 10.10.2020).

Про затвердження Типової форми угоди про транскордонне співробітництво : Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 24.06.2019 № 140. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0784-19#Text> (дата звернення: 10.10.2020).

Про розподіл обсягу субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію проектів транскордонного співробітництва у 2019 році : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 04 грудня 2019 року № 1196-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1196-2019-%D1%80#Text> (дата звернення: 10.10.2020).

Про транскордонне співробітництво : Закон України від 24.06.2004 № 1861-IV. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2004, № 45, с. 499.

Протокол № 2 до Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi> (дата звернення: 10.10.2020).

Протокол № 3 до Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями від 16.11.2009. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi> (дата звернення: 10.10.2020).

Сербіна А., Козіна В., Бризіцький М. Зміст, принципи та мета реформи з децентралізації (посібник для суддів, які розглядають спори, пов'язані з оскарженнями процесів добровільного об'єднання та приєднання територіальних громад). Київ, 2019. 40 с.

Штуарін С. Європейські стандарти місцевого самоврядування: синтез поняття та критерії оцінки ефективності. URL: <http://www.academia.edu/> (дата звернення: 10.10.2020).

References

Bedrij R. Konstitucijni zmini shchodo decentralizacii vladi v Ukraïni v konteksti implementacii polozhen' evropejs'koï hartii misceвого samovryaduvannya. *Mizhnarodni ta evropejs'ki standarti misceвого samovryaduvannya: problemi implementacii v Ukraïni : materialy Vseukraïns'koï naukovo-praktichnoï konferencii* (20 grudnya 2019 r., m. L'viv) / za nauk. red. prof. M. Mikievicha, prof. O. Sushins'kogo, doc. R. Bedriya. L'viv : LRIDU NADU, 2020. 300 s.

Gural' P. Francuz'ka model' misceвого samovryaduvannya ta ii implementaciya v Ukraïni. *Mizhnarodni ta evropejs'ki standarti misceвого samovryaduvannya: problemi implementacii v Ukraïni : materialy Vseukraïns'koï naukovo-praktichnoï konferencii* (20 grudnya 2019 r., m. L'viv) / za nauk. red. prof. M. Mikievicha, prof. O. Sushins'kogo, doc. R. Bedriya. L'viv : LRIDU NADU, 2020. S. 31-37.

Dodatkovij protokol do Evropejs'koï ramkovoï konvencii pro transkordonne spivrobotnictvo mizh teritorial'nimi obshchinami abo vlastyami vid 01.12.2008. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi> (data zvernennya: 10.10.2020).

Evropejs'ka Ramkova Konvenciya pro transkordonne spivrobotnictvo mizh teritorial'nimi obshchinami abo vlastyami (ETS No106) Madrid, 21.05.1980. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi> (data zvernennya: 10.10.2020).

Kravchenko V.V. Principi evropejs'koï hartii misceвого samovryaduvannya ta ih implementaciya v zakonodavstvi ukraïni v konteksti reformi misceвого samovryaduvannya. *Kruglij stil "Misceve samovryaduvannya: mizhnarodni standarty ta ih vidobrazhennya v nacional'nomu zakonodavstvi"*. *Visnik APSVT*, 2016, №№ 3-4, s. 55-75.

Pro zatverdzhennya Derzhavnoï programi rozvitku transkordonnogo spivrobotnictva na 2016-2020 roki : Postanova Kabinetu Ministriv Ukraïni vid 23 serpnia 2016 r. № 554. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/554-2016-%D0%BF#Text> (data zvernennya: 10.10.2020).

Pro zatverdzhennya Poryadku povidomlennya ta zabezpechennya funkcionuvannya reestru ugod pro transkordonne spivrobitnictvo : Nakaz Ministerstva rozvitku gromad ta teritorij Ukraïni vid 18.11.2019 № 270. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0019-20#Text> (data zvernennya: 10.10.2020).

Pro zatverdzhennya Tipovoï formi ugodi pro transkordonne spivrobitnictvo : nakaz Ministerstva regional'nogo rozvitku, budivnictva ta zhitlovo-komunal'nogo gospodarstva Ukraïni vid 24.06.2019 № 140. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0784-19#Text> (data zvernennya: 10.10.2020).

Pro rozpodil obsyagu subvencii z derzhavnogo byudzhetu miscevim byudzheta na realizaciyu proektiv transkordonnogo spivrobitnictva u 2019 roci : Rozporyadzhennya Kabinetu Ministriv Ukraïni vid 4 grudnya 2019 r. № 1196-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1196-2019-%D1%80#Text> (data zvernennya: 10.10.2020).

Pro transkordonne spivrobitnictvo : Zakon Ukraïni vid 24.06.2004 № 1861-IV. Vidomosti Verhovnoï Radi Ukraïni (VVR). 2004, № 45, s.499.

Protokol № 2 do Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними обшчинами або властями. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi> (data zvernennya: 10.10.2020).

Protokol № 3 do Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними обшчинами або властями vid 16.11.2009. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi> (data zvernennya: 10.10.2020).

Serbina A., Kozina V., Brizic'kij M. Zmist, principi ta meta reformi z decentralizacii. (posibnik dlya suddiv, yaki rozglyadayut' spori, pov'yazani iz oskarzhennyami procesiv dobrovil'nogo ob'ednannya ta priednannya teritorial'nih gromad). Kiïv, 2019. 40 s.

SHtuarin S. Європейські стандарти місцевого самоврядування: синтез поняття та критерії оцінки ефективності. URL: <http://www.academia.edu/> (data zvernennya: 10.10.2020).

Анотація

Гайтан В. В. Транскордонне співробітництво в контексті децентралізації місцевого самоврядування: політико-правовий аспект. – Стаття.

Визнання місцевого самоврядування в якості інституту громадянського суспільства та основи демократичного устрою держави довело існування більш зручного механізму захисту основних прав і свобод людини та громадянина крізь місцеві органи влади. Розуміння світових і національних державно-політичних процесів призвело до нового трактування ролі інституту місцевого самоврядування в контексті розбудови України як демократичної, правової, соціальної держави.

Усвідомлення своїх основних векторів міжнародної співпраці, прагнення до членства в Європейському Союзі вимагає від України вироблення відповідних підходів і змін на концептуальному та законодавчому рівнях. Перетворення в територіальному державному устрої шляхом укрупнення територіальних громад і децентралізації влади були впроваджені в більшості демократичних країн світу. Світовий досвід і міжнародні стандарти моделювання місцевого самоврядування показують переваги його зарубіжної моделі побудови перед українською моделлю, що обґрунтовується практичним збільшенням економічної результативності, покращенням у соціально-культурній, кадровій та управлінській сферах.

1 квітня 2014 року в Україні була прийнята Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, яка заклала основу проведення багатоступеневої територіальної реформи та суттєві зміни в державному управлінні й розподілі державно-владних повноважень, прийняття низки нормативно-правових актів, які не завжди повільно сприймаються суспільством, а іноді мають примусовий характер.

Транскордонне співробітництво як один із пріоритетних напрямів реалізації зовнішньополітичних відносин залежить від обрання правильного шляху впорядкування органів місцевого самоврядування та територіально-адміністративного устрою України. Згідно Державної програми розвитку транскордонного співробітництва на 2016-2020 роки нині транскордонне співробітництво здійснюється як на міждержавному рівні, так і на рівні територіальних громад, їх представницьких органів, місцевих органів виконавчої влади. Таке співробітництво сприяє соціальній та економічній конвергенції прикордонних регіонів і створенню нових можливостей для їх розвитку, в тому числі розвитку економічних, соціальних, науково-технічних, екологічних, культурних та інших відносин, обміну досвідом, що у світлі обраного Україною шляху державотворення набуває особливої актуальності.

Ключові слова: транскордонне співробітництво, місцеве самоврядування, децентралізація.

Summary

Gaitan V. V. Cross-border cooperation in the context of decentralization of local self-government: political and legal aspect. – Article.

Recognition of local self-government as an institution of civil society and the state democratic system basis has proved the existence of a more convenient mechanism for the protection of fundamental human and civil rights and freedoms everywhere in local authorities. Understanding of world and national state and political processes has led to a new interpretation of the institution of local self-government in the context of building Ukraine as a democratic, legal, social state role.

Awareness of its main vectors of international cooperation, the desire for membership in the European Union, requires Ukraine to develop appropriate approaches and changes at the conceptual and legislative levels. Transformations in the territorial state system through the consolidation of territorial communities and decentralization of power have been implemented in most democracies of the world. World experience and international standards for modeling local self-government show the advantages of its foreign model of construction over the Ukrainian model, which is justified by the practical increase in economic efficiency, improvement in socio-cultural, personnel and management spheres.

On April 1, 2014 Ukraine adopted the Concept of Reforming Local Self-Government and Territorial Organization of Power in Ukraine, which laid the foundation for multilevel territorial reform and significant changes in public administration and distribution of state powers, adoption of a number of regulations that are not always slowly perceived by society, and sometimes coercive. On the other hand, cross-border cooperation, as one of the priority areas of foreign policy relations, directly depends on choosing the right way to regulate local governments and the territorial and administrative system of Ukraine.

According to the State Program for the Development of Cross-Border Cooperation for 2016-2020, today cross-border cooperation is carried out both at the interstate level and at the level of territorial communities, their representative bodies, local executive bodies. Such cooperation promotes social and economic convergence of border regions and the creation of new opportunities for their development, including the development of economic, social, scientific, technical, environmental, cultural and other relations, exchange of experience, and, in light of Ukraine's chosen path of state formation, acquires special relevance.

Key words: cross-border cooperation, local government, decentralization.